

Een uittreksel uit de geschiedenis van het huisgezin te Heatherdale.

<https://hdl.handle.net/1874/355715>

gec.

(14)

EEN UITTREKSEL

UIT DE

GESCHIEDENIS

VAN HET

HUISGEZIN TE HEATHERDALE.

UIT HET ENGELSCH.

TE ROTTERDAM, BIJ
M. WIJT & ZONEN.

1848.

[87]

The first part of the book is devoted to a general
description of the country and its inhabitants.
The second part contains a detailed account of the
history of the country from the earliest times
to the present day. The third part is a
description of the natural history of the country,
including the animals, plants, and minerals.
The fourth part is a description of the
arts and manufactures of the country.
The fifth part is a description of the
commerce and trade of the country.
The sixth part is a description of the
education and literature of the country.
The seventh part is a description of the
religion and customs of the country.
The eighth part is a description of the
government and laws of the country.
The ninth part is a description of the
military and naval forces of the country.
The tenth part is a description of the
public works and improvements of the country.
The eleventh part is a description of the
population and statistics of the country.
The twelfth part is a description of the
climate and seasons of the country.
The thirteenth part is a description of the
soil and agriculture of the country.
The fourteenth part is a description of the
mineral resources of the country.
The fifteenth part is a description of the
fisheries and hunting of the country.
The sixteenth part is a description of the
commerce and trade of the country.
The seventeenth part is a description of the
education and literature of the country.
The eighteenth part is a description of the
religion and customs of the country.
The nineteenth part is a description of the
government and laws of the country.
The twentieth part is a description of the
military and naval forces of the country.
The twenty-first part is a description of the
public works and improvements of the country.
The twenty-second part is a description of the
population and statistics of the country.
The twenty-third part is a description of the
climate and seasons of the country.
The twenty-fourth part is a description of the
soil and agriculture of the country.
The twenty-fifth part is a description of the
mineral resources of the country.
The twenty-sixth part is a description of the
fisheries and hunting of the country.
The twenty-seventh part is a description of the
commerce and trade of the country.
The twenty-eighth part is a description of the
education and literature of the country.
The twenty-ninth part is a description of the
religion and customs of the country.
The thirtieth part is a description of the
government and laws of the country.

De landelijke woning van *Heatherdale* was gelegen aan den mond eener beek, bij de opening van een dal. Hoewel geplaatst op eene hoogte, was zij echter niet van alle zijden toegankelijk, dewijl zij door zware rotsen omgeven was. De wandelaar ontdekte haar niet spoedig, maar dezelve eenmaal in het oog krijgende, trok hare bevallige ligging de aandacht. Maar bovendien was er eene stille bekoorlijkheid in *Heatherdale*, verborgen voor des vreemdelings oog, want de genade Gods woonde er, en menig godvruchtig gebed was uit deze woning opgegaan. Zij was veranderd van bewoners, in het tijdperk dat onze geschiedenis begint, want de dood was er binnengetreden, en twee vrome ouders waren verzameld tot hunne vaderen. Evenwel bleef er een kind Gods te *Heatherdale* in droefheid over, maar niet als van zulken die geen' hope hebben. Luister! hoort gij de stem des gezangs niet? ... de avond is kalm en

onbeneveld, en dat venster is aan eene zijde geopend. Het is de stem van Ellen Graham, het avondlied zingende. Ellen Graham is jong, maar heeft reeds vele beproevingen ondervonden, haar grondslag echter is op eene rots gebouwd, en wanneer de vloed komt, en de wind blaast, zal zij niet bewogen worden. Zij heeft eene bedekking gevonden tegen de orkanen, die de wildernis dezer aarde beroeren, en zij zal niet vreezen als de storm dreigend zich verheft.

Heatherdale heeft nog eene bevallige inwonerster, mogelijk aangener in het oog des vreemdelings dan Ellen; het is hare eenige zuster. Onderscheiden in gemoedsgesteldheid, was beider geaardheid uiteenlopend. Hoewel van hunne kindsheid af onder de zorg van dezelfde brave ouders opgevoed, waren zij opgewassen, als of zij niet te zamen hunne kinderlijke gebeden hadden gestameld, en in zusterlijke liefde madeliefjes hadden verzameld of vlinders nagejaagd. Zoo bleek ook hier, het onvoldoende van menschelijke pogingen om de wijsheid, die waarlijk gelukkig maakt, in te prenten; de weg der zaligheid kan worden onderwezen, maar het leven des geloofs, kan alleen worden gekend en beoefend door Goddelijken invloed.

Ten tijde dat dit verhaal begint, verwachtten deze zusters, die toen weezen waren, met ongeduld de

terugkomst van eenen beminden eenigen broeder, die eenige jaren in *Indie* had doorgebracht. Een brief van Ronald Graham ontvangen met het postmerk van *Portsmouth*, gaf aan zijne zusters berigt van zijne gelukkige overtocht, en van zijne hoop, om binnen veertien dagen bij haar te zijn. Voor beide de zusters was deze tijding eene bron van hartelijke blijdschap; het vermoeden echter dat de staat zijner gezondheid de oorzaak van zijn vertrek uit *Indie* was, benevelde somtijds hun genoegen door eenige vrees.

Lucy trachte zoodanige donkere gedachten te verzetten in de drukke schikkingen voor zijne ontvangst. Ellen was daarentegen ernstig bedacht, op al wat er noodig kon zijn om eenen zwakke, tot verkwikking en versterking toe te voegen. Maar gedurende dat zij hare bezigheden vervolgde, verhief zich haar hart in verzuchtingen, dat zij gesterkt mogt worden om als eene Christin de beproeving te verdragen, die haar welligt te wachten stond. De zielstoestand haars broeders was voor haar reeds lang eene bron van zorgen geweest, en zij verlangde ernstig in hem een kind des koninkrijks te ontmoeten. Tot hiertoe had zij geen reden om dit van hem te denken. Hij was beminnelijk en gevoelig van hart, was getrouw in zijne briefwisseling, en zijne brieven waren onderhoudend geschreven, maar zij gaven weinig grond om te vermoeden, dat hij onderwezen werd door den Geest

van God, en Ellen wist dat uit de overvloed des harten, de mond spreekt. Vele waren de gebeden die zij voor zijn behoud opzond, en in hare brieven onderhield zij hem dikwerf getrouwelijk over zijne hoogste belangen, maar ontving dan alleen dankbetuiging voor haren goeden raad, en de verzekering dat hij een stil leven leide, de kerk bezocht wanneer hij konde, en ook zijn catechismus nog niet geheel vergeten was. Dit was op zichzelf goed, maar niet wat Ellen verlangde, daar dit niet de uitdrukkingen waren van een vernieuwd gemoed. Zij hoopte in stilte dat hij huiswaarts wierd gezonden om hem groote dingen te doen hooren, en gevoelde zich dikwerf verlegen als zij dacht hoe zij hem ontvangen zoude. Ellen Graham was nog jong in het geestelijk leven en kende dus niet bij ondervinding al de kracht der Goddelijke beloften, maar zij had toch geleerd acht te geven op deze woorden: *stel uw vertrouwen op den Heer en Hij zal het maken*, en zij had nimmer getwijfeld, aan het betamelijke van niet te zorgen voor den dag van morgen. Zij wist dat de godsdienst van Jezus overvloedige vertroosting en schonk, maar konde ze niet altijd als de hare aanmerken. Diegene die in het werk der genade geen vreemdeling is, zal dit kunnen bevatten.

Eindelijk kwam de lang gewenschte dag en hoewel het postrijtuig niet voor tien uren des avonds voorbij

de woning reed, waren de zusters toch den geheelen dag in rustelooze beweging, het kenmerk van groote zorgvuldigheid. Lucy zorgde met veel oplettendheid dat alles in den tuin in orde was, ten einde de goedkeuring van het onderzoekend oog haars broeders wig te dragen; en Ellen bezocht menigmaal de kamer die voor hem in gereedheid was gebragt, om te zien of er ook iets door haar verzuimd was. Na er de noodige schikkingen gemaakt te hebben, legde zij op de tafel een' fraajen Bijbel, en nederknielende, bad zij ernstig, dat de Gever van alles goeds Zijn eigen Heilig Woord wilde zegenen aan het hart van hem, voor wien die gift bestemd was.

De onrustige dag scheen hun buitengewoon lang te zijn, en geen van beide was geschikt tot eenige bestendige bezigheid; te negen uur was hun gewone uur van huiselijke godsdienst, en hoewel hij, die vroeger hunne aandacht leide, en hun voorhield om het niet alleen als een pligt aan te merken, maar als eene hooge en heilige vergunning, nu in vrede ruste, trachte toch zijne dochter in die voetstappen te treden. » Het is het uur onzer godsdienstige overdenkingen, » zeide Ellen; » wilt gij aan de schel trekken? » Lucy plaatste hare hand gedachteloos aan den beltrekker, maar aarzelde die over te halen. » Ellen, » zeide zij, » gij moogt een kapittel lezen, maar niemand zal u nu met aandacht hooren. » En waarom niet? »

vroeg hare zuster vriendelijk. » Hoe kunt gij zulk eene vraag doen,» zeide Lucy, » daar ieders gemoed zoo verstrooid is; voor mij zelve, ik denk zoo zeer aan Ronald, dat ik mijne gedachten onmogelijk op iets anders kan vestigen.» » Ik ben er ook wel bezorgd voor,» zeide Ellen, » maar gij hebt goede redden bijgebracht om onzen pligt te verzuimen, want hoewel gij u in dien toestand bevindt, moet gij toch in aanmerking nemen dat er andere onsterfelijke zielen onder dit dak zijn. Onze bedenden, en wij zelve, wij hebben zoo veel behoefte aan de onderrigting van deze heilige bladen; tracht voor u zelve te bidden dat uwe gedachten niet afdwalen, niemand kan u beter hieromtrent verstaan dan ik. O mogt het woord des eeuwigen levens dat wij zullen lezen, ons allen leiden tot een gelukkig leven.» » Wel nu,» hernam Lucy, » ik heb aan de schel getrokken, maar indien uwe verbeelding zoo sterk was als de mijne, zoudt gij Ronald's beeld, in plaats van letters, bestendig voor u zien.» » Herinner u de eigene woorden onzes Heeren,» zeide Ellen ernstig, » Hij die vader of moeder meer bemint dan Mij, is mijns niet waardig.»

Het binnenkomen der bedienden maakte een einde aan deze zamenspraak, en nadat deze jonge Christin een kapittel, Psalm en gebed voor hare kleine vergadering gelezen had, werd de Bijbel op zijne plaats gelegd, en

Ellen hernam hare zitplaats, maar terwijl zij dit deed zuchte zij zeer. »Waartoe die zucht?» vroeg Lucy, »gij zegt mij altijd: deze godvruchtige betrachtingen schenken genot dat de wereld niet kent; als gij dan zoo gelukkig zijt, waartoe dat zuchten, zoodra gij den Bijbel gesloten hebt?» »Ik zal u zeggen waarom ik zuchte,» zeide Ellen, »ik dacht hoe gering mijne pogingen zijn, in vergelijking met de gebeden mijns vaders, die nu reeds de erfenis geniet, door onzen gezegenden Verlosser voor hem verworven, dáár, waar zorgen en zuchten voor altoos zijn heengevloten.» »En dat ondervindende,» voegde Lucy er bij, »kan ik niet nalaten mij te verwonderen, dat gij zoudt volbarden in hetgeen gij als zoo onvoldoende beschouwt.» »Het zoude daarom niet goed zijn het na te laten,» zeide hare zuster, »omdat de poging zwak is. Hij, die alleen de begeerte kan opwekken en het hart aanziet, zal de hulde niet verachten die uit hetzelfde voorkomt tot eer van Zijnen naam. O! hoe gelukkig zoude onze waarde vader geweest zijn, indien hij Ronald's terugkomst beleefd had; maar hij is gelukkiger, in de aanschouwing zijns Gods tot in alle eeuwigheid!» »O, ja,» zeide Lucy; maar hare gedachten vestigden zich weder op hetzelfde punt en zij voegde er onmiddelijk bij: »hoe lang is het nu geleden sedert Ronald vertrok?» »Reeds een geruimen

tijd Lucy, het was in de laatst voorgaande maand juist acht jaren. Ik was toen op den dag voor dat hij ons verliet twaalf jaar, en gij nog geen elf jaar oud. O hoe zeer weenden wij beide! Onze waarde moeder, die toen zeer ziek was, klopte hem op den schouder, en zeide: »mijn waarde zoon, de sterfelijke oogen uwer moeder zullen u niet meer aanschouwen,” en hoewel het op dat tijdstip weinig indruk op mij maakte, herinner ik mij toch wel dat toen vader terug kwam nadat hij Ronald uitgeleide gedaan had, hij bij onze moeder nederzat, en hare hand nemende, zoo innemend als met nadruk zeide: »wat wij nu niet weten zullen wij na dezen verstaan, en onze ligte verdrukking die tijdelijk is, werkt in ons een gansch zeer uitnemend eeuwig gewigt van heerlijkheid,” en onze dierbare moeder voegde er bij opwaarts ziende: »niet mijn wil, maar de Zijne geschiedde;” het vloeide voort uit een hart dat alle dingen gering acht, voor de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus.”

Beide waren aangedaan bij die herinneringen; maar weldra riep Lucy uit: »welk eene pijnigende gedachte overvalt mij daar: gij weet het postrijtuig moet langs twee bergen door de steengroeve heentrekken, hoe ligt zou er in de duisternis van den nacht, een ongeval kunnen plaats hebben, gelijk over twee maanden.” Ellen verbleekte bij dien uitroep, maar

hernam op eenen kalmen toon: » mijne waarde zuster, er is eene algenoegzame hulp, en wie zijn vertrouwen op Hem stelt, zal nooit beschaamd worden; maar ik wil gelooven dat de goede Ronald zonder letsel tot ons zal komen, en dat hij zal mogen erkennen aan Wien hij dank heeft toe te brengen voor iedere weldaad die hem te beurt valt. Arme broeder! hij zal hier veel veranderd vinden; hij mist vader en moeder, alleen hunne afbeeldsels zijn overgebleven, en hunne graven! Waarde Lucy! gij moest het horlogie van vader in de kast sluiten, er zijn herinneringen genoeg." Lucy hieraan gevolg gevende, zeide: » ik verbeelde mij de nadering van de postchais te hooren." » Het is zoo! zeide Ellen, en weldra hoorden zij het rijtuig stil houden. Ellen stak eene kaars aan vergetende dat het volle maan was, en vloog naar de deur; zij dacht toen alleen aan Ronald. Lucy volgde en spoede zich door het kleine deurtje; zij hoorde voetstappen, maar stond stil, niet wetende van waar zij kwamen. Binnen twee minuten naderde eene ranke gestalte de poort — en beiden lagen in huns broeders armen.

Zulk een oogenblik is niet te beschrijven — zij waren sprakeloos van aandoening, en er kwam hun zoo veel te gelijk voor den geest, dat zij het niet onder woorden konden brengen. De overige uren van den avond werden besteed aan eene menigte vragen die zij

over en weder deden, en niet weinige tranen werden er gestort in dezen belangrijken kleinen kring. Hoe vermoeid Ronald ook was, toch wilde hij niet ter ruste gaan, alvorens al de welbekende vertrekken der woning eens bezocht te hebben; de dagen zijner jeugd kwamen hem voor als een vervlogen droom; zij maakten zijnen slaap onrustig, en de eerste stralen van het daglicht, vonden hem nog wakende en uitziende in het dal, waar hij zijne jongelings-jaren in gelukkige onbekendheid met wezenlijke zorgen had doorgebracht. Alles was toen nog rustig want de zon was nog niet opgegaan, de rozenstruik die hij geplant had voor zijn vertrek, was rijzig opgeschoten, gelijk hij zelf, en wees hem de voortgang des tijds tevens aan. Hij konde zich niet voorstellen dat zijne ouders er niet meer waren, hij dacht ze te zullen wederzien, maar toen zijne oogen vielen op een geliefkoosd huisraad, hetwelk kapitein Graham altijd bij zich had in zijn vertrek, ontzong hem die verbeelding. Door al deze herinneringen werd hij uitgeput van vermoeidheid, en verviel in een' vasten slaap, waaruit hij niet ontwaakte voor dat de morgen reeds ver gevorderd was.

Met eenige bekommering verwachtten de zusters zijn binnenkomen, en bemerkten met zorg dat hij kennelijke teekenen had van eene zwakke gezondheid. Bij het kaarslicht, en zoo gloeiend als hij toen was van

vermoeidheid en aandoening, hadden zij dit den vorigen avond niet waargenomen; maar bij het daglicht kwam hij hun bleek en vermagerd voor. Hij zag van zijne zijde zijne zusters met verwondering aan; want hij kon zich bijna niet overtuigen dat dit de kinderen waren, waarvoor hij zoo menige aardigheid had vervaardigd. Op Ellen echter sloeg hij zoo dikwerf het oog, dat Lucy eindelijk zeide: »hoe ziet gij zoo met nadruk op Ellen? Men zoude denken dat het niet dezelfde Ellen was die gij verliet.» »Gij, mijne waarde Lucy!» zeide haar broeder eindelijk, »zijt dezelfde vrolijke, als toen ik vertrok. Ellen had altijd een' ernstigen aard, maar met de jaren schijnt die te zijn toegenomen, en er is eene vergelijking die mij treft.» Hij wierp een blik op het afbeeldsel zijner moeder; en het onderhoud werd afgebroken.

Sommige van zijne vrienden, die in den omtrek waren, en anderen, mogelijk door nieuwsgierigheid gedreven, verwelkomden hem met zijne behoudene terugkomst, maar plegtstatige bezoeken, waren zeldzaam in deze buurtschap, zoo dat Ronald al spoedig de gelegenheid had, de omstreken van *Heatherdale* alleen te gaan bezien. Ellen verwonderde zich dat haar Geestelijke, de heer Sommerville, bij het einde van den dag er nog niet geweest was; het was toch niet waarschijnlijk dat hij nog onbekend zoude zijn met de terugkomst haars broeders, en zij had zich voorgesteld, dat

hij de eerste geweest zou zijn die haren broeder zou verwelkomd hebben. Toen zij na het middagmaal bij elkander zaten, en zij juist besloten had hem eene boodschap te zenden, bragt de bediende een briefje van den Predikant, waarin deze haar verzekerde van zijne levendige belangstelling in hun tegenwoordig geluk, maar tevens te kennen gaf, dat hij, veronderstellende dat het een dag van levendig gevoel voor hen allen zijn zoude, zich zelve het genoeg had onzegd om naar hare woning te komen; en om geheel buiten de verzoeking daartoe te zijn, had hij dien tijd bestemd om een bezoek afteleggen in zijn kerspel, in een verwijderd oord, van waar hij niet dan zeer laat terug kon zijn, maar dat zij verzekerd konden zijn van zijn aandenken in zijne gebeden.

» Het is gelijk altijd, hartelijk, bedachtzaam, en christelijk tevens” zeide Ellen, toen zij het briefje gelezen had. » Mag ik weten wie deze levendige gewaarwordingen, in mijne zuster te weeg brengt” zeide Ronald. Ellen verschrikte, dewijl zij deze woorden onwillekeurig had uitgesproken, maar hervatte spoedig: » het is iemand, die ik hoop, dat gij mede veel zult achten, als gij met hem bekend zijt, het is onze Leeraar.” » Ik vrees dat hij te deftig voor mij zijn zal” zeide Ronald, » want gij hebt mij zulke groote veranderingen medegedeeld, die hij binnen kort hier heeft daargesteld, dat onze oude Leeraar

geheel nutteloos schijnt te zijn geweest." » Vergelijkingen zijn onaangenaam," zeide Ellen zuchtende, » maar wij zijn thans bevoorregt met eenen trouwen Herder, die zijne kudde liefheeft; en ik geloof dat velen zich reeds verheugd hebben in het licht, dat voor hun is opgegaan." » Wel Ellen, gij spreekt als iemand in de dagen van ouds, en het is als ware zijn mantel op u gevallen." » Ik wenschte dat ik zoo ware," zeide Ellen, » ik waardeer deze betrekking meer dan wanneer ik in staat was om mijne afkomst van een' der vorsten van ons voorgeslacht te kunnen bewijzen, en zoo zeer als ik deze heuvels en dalen bemin, zoo doe ik dit te meerder, als ik bedenk dat menig lofgezag uit derzelve hutten opstijgt, en menig ernstig gebed uit het hart en van de lippen van hen opgaat, die God in den Geest aanroepen, zich verheugen in Christus Jezus, en hun vertrouwen niet op menschen stellen." Dit werd met nadruk uitgesproken, waarop haar broeder uitriep: » wel op mijn woord gij treedt geheel als redenaar voor mij op! Ik ben verlangende dien vriend te zien die u in zoo vele vreemde gevoelens onderrigt heeft gegeven." » Ronald," hernam zij, hare hand op zijnen arm leggende, » wij zullen hier wel eens op terug komen hoop ik; maar deze grondbeginsels of gevoelens, hoewel die voor u nieuw schijnen, zijn reeds van zeer oude afkomst, en kunnen u toch wel niet geheel vreemd zijn, die te voren zoo lang te

Haetherdale hebt gewoond, ofschoon sommige onzer derzelver invloed niet hebben gekend." » Mijne waarde Ellen!" riep hare zuster Lucy, » begin toch niet terstond met Ronald voor te preken, gij zult hem zoo doende geheel afschrikken." » Dit hoop ik niet," zeide Ellen vriendelijk." » O!" hernam haar broeder, » ik wil er vervolgens gaarne met u over handelen, maar nu moet ik een wapenstilstand vragen, want mijne zinnen zijn nog zoo verstrooid, dat ik tijd moet hebben om die een weinig te verzamelen; nu lokt mij de sofa om wat uit te rusten, en gij moet mij verlof geven tot aan den theetijd, want de vermoeijenis op het schip en het postrijtuig, noodzaakt mij tot eenige meerdere rust." De vrolijke toon waarop hij begonnen was verminderde zeer, zoodat zijne stem zwakker en bevende werd. Ellen maakte van deze gelegenheid gebruik, en liet het voorwerp harer zorgen in eene sluimering, met Lucij aan zijne zijde, nam eene kleine mand aan den arm, met eenige verkwikkingen voor een bejaard christen, genaamd Norman Gray, met wien zij gaarne verkeerde, en nam haren weg door het dal, om hem die ter hand te stellen. Het was een schoone avond, maar zelden was zij de onderscheidene bekoorlijkheden der bergen zoo gedachteloos voorbijgegaan, hare gedachten werden zoo geheel anders bezig gehouden, en zij verwonderde zich zoo spoedig aan het verblijf van

Norman gekomen te zijn. De oude man zat op eene graszode voor zijne deur, in het genot van de zachte luchtgesteldheid. » Ik wensch u hartelijk geluk mijne waarde jonge lady, » riep hij uit, zoodra zij tot hem kwam, » ik hoorde het nieuws reeds, zeg mij hoe vaart uw broeder, de goede jonge Edelman? » » Inderdaad niet krachtig, hij schijnt mij toe zwak te zijn, » antwoordde zijne jeugdige bezoekerster. » Maar wij hebben groote reden van dankbaarheid, dat hij ons is terug gegeven. Ik hoop dat de jonge kapitein de lessen zijner jeugd, en den God zijner vaderen in *Indië* niet zal vergeten hebben, want gewis hij is een kind van vele gebeden. Zeg mij nu, Miss Graham, » dus hernam de oude man, » wat denkt gij van hem? »

Ellen gevoelde het gewigt van deze eenvoudige vraag, omdat zij gedaan werd door een man niet van den gewonen stempel; dikwerf krachtig in zijne uitdrukking, ontleende hij zijne kennis aan een naauwkeurig onderzoek van Gods woord en aan zijn eigen hart. In zijne vroege jeugd had hij onderrigt genoten en later tot de betrekking van ouderling geroepen, was hij gewoon met menschen in verschillende omstandigheden en betrekkingen om te gaan.

In antwoord op Normans vraag, zeide Ellen: » gij weet dat het niet goed is haastig te oordeelen, en mijn broeder heeft slechts eenen dag bij ons doorge-

bragt." » Goed geantwoord," zeide Norman. » Het is natuurlijk hem te heminnen, en hem tevens te verontschuldigen; maar gij weet dat de kudde van den goeden Herder, des Meesters teeken overal met zich draagt." » Maar dit is dikwijls niet zoo zichtbaar, als het behoorde te zijn, en de mensch ziet aan wat voor oogen is," antwoorde Ellen. » Inderdaad, dat is zoo," hernam de oude man opwaarts ziende met stille verzuchting, en vestigde vervolgens zijn blik benedenwaarts met blijkbare verootmoediging. » Gij zijt verheugd op dezen schoonen avond, Norman!" zeide Ellen, » hoe vrolijk lagchen u deze wilde bloemen toe, mij dunkt zij allen verheugen zich in de zonneschijn des hemels." » Ja;" zeide Norman, » hoe genadig is onze God! zie welk een' milden voorraad Hij beschikt aan Zijne gevallen schepsels. Als wij lezen hoe de aarde bedorven is door de zonde des menschen, moet men zich verwonderen, dat zij iets goeds voortbrengt, maar daar wij weten dat de Zoon van God gestorven is voor de zonde der wereld, en dat God door Hem genade verleent aan Zijn volk, o! hoe moesten dan onze harten meer aan Hem en aan Zijne dienst zijn toegewijd."

» Ik ben somtijds verslagen Norman," zeide Ellen, » als ik zie dat de godsdienst dikwerf als vreemd en vreugde-bedervend wordt beschouwd, omdat de

menschen zoo veel voor onschuldig houden wat door een Christen niet als zoodanig kan worden erkend.”

» O! handel gij nooit alzoo,» zeide Norman met nadruk; » dat is eene groote valstrik Miss Graham, bidt om volharding, en streef er na om die te wederstaan, want dit komt voort uit de bron van alle kwaad.”

» Ik geloof het ook Norman,» zeide zij, » maar er komen tijden waarin het zeer moeilijk is het beste te kiezen, en men wordt zoo spoedig afgeleid, de menschelijke natuur is zoo gemakkelijk afgetrokken om wat voor de hand ligt als het beste te beschouwen. Het is een belangrijk onderwerp Norman.”

» Ja waarlijk is het dat Miss Graham,» zeide de bejaarde Christen. » De Apostel Paulus had het anders geen zware strijd gevonden. Hij bevond het juist zoo, het vleesch begeert tegen den geest en de geest tegen het vleesch; het is ons niet geleerd dat de weg effen en gemakkelijk is. » Naauw is de poort en smal de weg die ten leven leidt,» zeide de Heer Jezus; maar ik geloof dat het juist daarop aankomt of men Gode meer eere moet geven dan de menschen.”

» Er kan maar één antwoord hier op zijn,» zeide Ellen, » wij moeten ons beijveren om ons licht zóó te laten schijnen voor de menschen, dat zij onze goede werken zien, en daardoor onzen Vader die in den hemel is mogen verheerlijken.” Dit woord » zoo” is voor mijn gemoed zeer overtuigend,

maar het wekt ook op tot voorzichtigheid, om zoo te handelen dat wij geen afkeer verwekken, maar het licht doen uitkomen dat wij ontvangen hebben.”

» Zeer waar Miss Graham,» hernam Norman, » maar op mijnen eenvoudigen weg geloof ik, dat indien ons grootste verlangen is dat Christus in ons mag verheerlijkt worden, wij geenen verkeerden weg zullen inslaan, want de geest van Christus zal met ons zijn. Ik wil niet zeggen dat er iets aan ons zal geopenbaard worden, dat niet in den Bijbel vervat is, maar wij worden door den Middelaar aangemoedigd om met vrijmoedigheid tot den troon der genade te naderen, waar hulpe is in alle tijden van bezwaar; maar wij moeten hierom dagelijks vragen, wij zijn schepsels die niet op ons zelve kunnen staan, maar in de Schriften vinden wij den waarborg dat wij op den rechten weg geleid zullen worden.”

» Helaas, Norman! ik heb dat alles niet gedaan maar ben geduriglijk in strijd.” » En wie is dit niet?” hernam de oude man, » maar ik blijf op Zijn eigen woord gelooven dat Hij *Zijne* kinderen, ook als zij afgeweken zijn, op den rechten weg terug zal leiden.” » Maar ben ik een van die?” zeide Ellen half zuchtende; doch haar oude vriend beurde haar op, zeggende: » menigmaal wordt de echte christen, als hij gedrukt is door de bezwaren van den weg, door vrees bevangen dat hij nimmer komen

zal tot de hemelsche stad, maar hij landt toch eindelijk behouden aan. Ik kan u nooit genoeg dank zeggen, Miss Graham, voor het onderrigt dat gij mij in dat schoone boek, *de Pelgrims reize*, gegeven hebt." Ellen antwoorde niet terstond, maar daar zij nu geen tijd meer had tot voortzetting van dit onderhoud, stond zij op en haar kleine zakbijbeltje nemende, zeide zij: » ik zal u een gedeelte van een kapittel, naar uwe eigen keus, voorlezen, eer ik vertrek." » Liefst dan uit het IX^{de} kapittel van Lucas," zeide Norman.

Zij deed het, en aan deze woorden komende: » zoo wie zich mij en mijner woorden zal geschaamd hebben, diens zal de Zoon des menschen zich schamen," enz., werd zij door den ouden man gestoord, welke uitriep: » Dat is eene plegtige waarschuwing, ik zou mij bedroeven als iemand onzer die uit zijne gedachten verwijderde; de Heer vergunt het immers dat gij en ik acht mogen geven op deze merkwaardige woorden. Het is waar ik ben nu oud geworden, en de wereldsche begeerlijkheden zijn voor mij niet aantrekkelijk; maar er zijn velerlei verzoekingën voor ieders toestand, en zoo heb ik ook de mijne; maar Hij die met ons is, is meerder dan al die tegen ons zijn. O! Miss Graham, herinner u steeds dat er vele wegen zijn om den Heere Jezus te verloochenen."

Ellen gevoelde het gewigtige van dezen raad, en bedankte haren ouden vriend hartelijk voor denzelve. Het lezen was geëindigd, en haar klein korfje, dat zij geledigd had, opnemende, beloofde zij haren broeder spoedig naar het dal mede te brengen, ten einde haren eerbiedwaardigen bekende te ontmoeten en nam afscheid van hem.

Toen zij aan hare woning kwam, vond zij haar broeder aan een venster zitten dat op de zee uitzag. Lucy was bezig om het fraaije snijwerk van eene werkdoos, die haar broeder haar mede gebragt had, te beschouwen. Ellen was ongemerkt naast haren broeder gaan zitten, en zeide tot hem: » Wij hebben te voren dikwerf naar dit tooneel uitgezien, Ronald!» » Dat is zoo Ellen,» antwoorde hij, » en geloof mij, ik verheugde mij in de voorstelling van die gewaarwordingen, waarmede ik dit vroeger gadesloeg. Ik had een schoon uitzigt op de zee in de vertrekken die ik het laatst bewoonde bij mijn verblijf in *Indie*, en heb mij menigmalen dit zelfde uitzigt voorgesteld, en tevens hoe gelukkig mij het hooren van de stem mijner zusters gemaakt zou hebben, maar geene zoodanige aangename beschouwingen waren genoegzaam om mijne dagelijksche droomen van *Indie* te verdrijven. Maar waar zijt gij geweest,» voegde hij er vrolijk bij, » met deze breede schaduwrijke

hoed?" » Slechts een kort eind in het dal," hernam zij, » maar ik vrees u met de thee te hebben lten wachten. En hoe heeft Lucy u in mijne afwezenheid onderhouden? » Ik heb," zeide Lucy, aan Ronald, » toen hij mij liet zeggen dat hij ontwaakt was, al de doopfeesten die er in het kerspel hadden plaats gehad, en die ik mij maar konde te binnen brengen, verhaald." » Wel, wel," viel Ellen haar in de rede, » hebt gij dit al reeds verhaald, dan vertrouw ik dat Ronald dit niet andermaal zal wenschen te hooren." » Ik zal mij morgen nog wel meer herinneren," hernam de vrolijke Lucy, » intusschen zal ik de thee zetten, zoo als Miss Molly zegt, terwijl gij uwen reishoed afzet." Zij was gedurende den avond de eenige vrolijke van het gezelschap, want Ronald en Ellen waren doorgaans in nadenken verzonken.

Toen het gewone uur van huiselijke godsdienst naderde, kwam Ellen's gemoed meer in beweging. » Zou het voor de eerste keer ook beter zijn hem toe te staan dat hij zich zoo lang verwijderde?" zoo fluisterde eene voorzigtige staatkunde haar in. » Dit is niets anders dan bevreesd te zijn om Hem te belijden, Wien gij zegt te willen dienen," waren hare eerstvolgende gedachten, en zich de woorden van Norman Gray herinnerende, legde zij den bijbel op de tafel, als wilde zij haar besluit daarmede te

kennen geven, terwijl Lucy het aanzag, maar niet sprak. — » Gij zult de gewoonte van onzen vader niet vergeten zijn, Ronald? » zeide Ellen. » Neen, » antwoorde de jonge soldaat, » maar ik zal vrijmoedig voor u belijden, dat ik sedert dien tijd geene huiselijke godsdienst heb bijgewoond, dan eens in de hut van een^e bekeerden Bramin. » Dit doet mij leed, » zeide Ellen, » maar het verheugd mij echter te vernemen, dat in een land waar bijgeloof en afgoderij gezeteld zijn, het woord van God nogtans gelezen wordt. Hebt gij daar nimmer goede Europeanen aangetroffen die de huisgodsdienst op prijs stelden? »

» Neen, » hernam hij, » ieder mensch acht het niet noodig om aan de wereld te toonen dat hij godsdienstig is; men kan een goed mensch zijn zonder dit voor anderen ten toon te spreiden. » Eene stad die op een berg gebouwd is kan niet verborgen zijn, mijn waarde broeder, » zeide Ellen, » en een ieder die de waarde kent van zijne eigene ziel, wenscht tevens dat degenen die hem omringen, ook evenzeer de waarde van hunne ziel erkennen. Ik heb van vele godvruchtige menschen in *Indie* gehoord en ik wenschte wel dat gij met sommige hunner waart bekend geworden. » Ik verzeker u echter dat de menigte der Europeanen in *Indie* er ver af is om zulk een karakter te bezitten, » voegde Ronald er bij; maar er zijn eenigen

die zeggen bekeerd te zijn, en die de wereld methodisten noemt." » Ik ben verzekerd dat zij niet terug zullen deinzen op dit verwijt," merkte Ellen aan; » maar er is geschreven: » indien gij van de wereld zijt, de wereld zal het hare liefhebben, maar omdat gij niet van de wereld zijt, en Ik u heb uitverkoren uit de wereld, zal u de wereld haten." » Ik kan de schrift tot staving van mijn gevoelens niet zoo bijbrengen als gij, maar ik wil ook nu over dit punt niet verder redetwisten," zeide Ronald. » Ik zeg dikwerf tot Ellen," hernam Lucy, » dat hare gedachten zeer ongegrond zijn als zij zich inbeeldt, dat haar broeder zich reeds aan hare zijde gevoegd heeft en zij gaat evenwel daarmede voort." Ellen was op dit oogenblik aarzelende over de bijbellezing, maar na een kort stilzwijgen, vroeg zij schroomvallig aan haren broeder, of hij de huisgodsdienst ook zelve wilde besturen. Dit deed zij meer uit een gevoel van welvoegelijkheid, dan in de veronderstelling dat hij aan haar verzoek zoude voldoen, want ofschoon zij slechts verlangde dat hij een kapittel zou lezen en een formuliergebed doen, zoo kon zij zich bijna niet voorstellen dat hij het ondernemen zoude, na de aanmerkingen die zij gemaakt had, waarom het haar ook niet bevreesde dat hij dit van de hand wees. Hij bewilligde er echter in om toehoorder

te blijven en zij koos den 1sten Psalm, benevens het XV^{de} kapittel van den eersten brief aan de Korinthiers; zij las dit voor haren huisselijken kring zoo als gewoonlijk, zonder dien avond aanmerkingen over het onderwerp er bij te voegen. Ellen gevoelde dat zij goed gehandeld had, en hoe zwak ook hare poging tot verdediging der waarheid geweest ware, was zij nogtans verheugd daartoe bekwaam gemaakt te zijn, vertrouwend, dat diegenen die haar zoo dierbaar waren, eenmaal konden toegebracht worden tot de heilige gemeente die zalig wordt, onder het opzigt van den grooten Herder der zielen!

De tweede morgen na zijne aankomst, scheen Ronald Graham zeer afgetrokken, en kort na het ontbijt (Lucy was elders bezig) sloeg hij aan Ellen eene wandeling voor naar een afgezonderd woud, alwaar zij in kinderlijke vrolijkheid dikwerf hadden rondgedoold, want ofschoon hij veel ouder was dan zijne zusters, vergezelden zij hem doorgaans bij zijne kleine omzwervingen. Zij was ingenomen met deze uitnoodiging en zij waren te zamen spoedig op weg; Graham sprak veel over de schoonheid van het landschap, en sloeg met opmerkzaamheid die plaatsen gade, die hij inzonderheid verlangd had weder te zien. Aan den ingang van het bosch gekomen van waar zij een uitzigt hadden op het dorp met deszelfs kerk en begraaf-

plaats, sloeg Ronald voor op den heuvel dien zij beklommen hadden neder te zitten.

»Hoe verblijdt het mij,» zeide Ellen, »u zoo ingenomen te zien met het landschap dat voor ons ligt, na reeds zoo veel van de wereld gezien te hebben; gij zult zeker prachtiger tooneelen hebben aanschouwd, maar die waren het verblijf van uwen vroegeren leeftijd niet.» »Noch van mijn hart,» voegde haar broeder er bij; »het oog verblijdt zich slechts in de weelde van vreemde landen, maar het hart wordt verwarmd op de plek waar onze eerste herinneringen zich vereenigd hebben, en ons gemoed zich begon te openen. Zijn er die dit niet gevoelen, ik benijde het hun niet; want al werd ook alles wat dit dal bijzonder dierbaar voor mij maakt, verwoest, datgene wat het kleine kerkhof daar ginder bevat, zou de zeilsteen zijn die mij aantrekt zoo lang mijn hart nog slaan zal.» Dit was sedert zijne terugkomst, de eerste duidelijke toespeling op zijne ouders en hoewel het zeer pijnlijke aandoeningen voor beide opwekte, was Ellen toch verblijdt dat het ijs dus gebroken was, want nu kon zij vrijelijk spreken over een onderwerp, tot hiertoe steeds vermeden, en hetwelk daardoor eenige terughouding gaf. —

»Hebt gij den vorigen avond ook eenige be-

weging gehoord nadat gij u ter ruste hadt begeven?" vroeg haar broeder.

» Neen, » zeide Ellen.

» Nu dan, » hernam hij, » ik was aan het omzwerven bij het maanlicht.»

» Hoe zoo, Ronald?»

» Ik verlangde gindsche stille rustplaats te bezoeken, » hernam hij, wijzende op het kerkhof, » en ik verkoos dien tijd om door niemand gestoord te worden. Ik vond mijnen weg tot het graf mijner ouders, zat neder en zag hunne namen op den steen gebijtd en, ik beken het Ellen, ik weende. Ik stelde hun mij voor, en hoorde als het ware de zachte stem mijner moeder, mijnen naam noemende; het was, helaas! eene ijdele verbeelding, maar waartoe zoude ik u grieven, door eene herhaling mijner aandoeningen, dat ware eigenbaat.»

» O neen neen, » viel Ellen hem in de rede, » deze tranen doen mij geen nadeel, ik bid u ga voort.»

Ronald vervolgde: » toen zag ik op naar den hemel, en dacht aan de woonplaats hunner geesten. Dit alles is zwakheid, maar daar ik begonnen ben zal ik u verder mededeelen. Ik herinnerde mij hoe dikwerf ik eenen doode gezien had, maar dat ik daarbij nooit verder had gedacht, dan aan hetgeen in het

graf gelegd was. »Ik ben de opstanding en het leven!» klonk mij menigmaal in de ooren, als ik de begrafenis-tekst der Engelsche kerk hoorde lezen; maar die woorden lieten dan geenen indruk bij mij achter; »stof en assche zijt gij!» volgde er, maar dit verdween uit mijne gedachten, zoodra ik de begraafplaats verlaten had. Maar ik kan u niet zeggen, hoe zeer mij gisteren avond de wensch, om mijn² vader en moeder nog eenmaal te mogen zien gelijk vroeger, mij hechten deed aan het denkbeeld, dat, hoewel ik hen niet zien kon, zij het oog op mij geslagen hadden. Het hoofdstuk door u voorgelezen werkte op mijn gemoed met sterken aandrang, het was of gij bewust hadt kunnen zijn van mijn voorgenomen bezoek, en gewenscht hadt mij een onderwerp, bijzonder voor dit doel geschikt, ter overweging te geven.”

»Hoe gelukkig gevoel ik mij u alzo te hooren spreken,» zeide zijne zuster.

Ronald hernam: »Het duurde lang eer ik mij van die plaats verwijderde. Ik trachte mijne gedachten te verzamelen maar kon niet, en reeds sloeg de klok twee uren, eer ik mij aan de deur onzer woning terug bevond. Na dit alles zult gij zeggen: het is een zorglijk teeken voor een' ruwen soldaat, hieraan toe te geven. Ik weet zelfs niet hoe zulks te noemen;» bij dit gezegde streek hij

haastig met de hand over zijne oogen om een traan af te wisschen.

» Dan zal ik het voor u doen,» zeide Ellen: » het is de uitstorting van een natuurlijk en teeder gevoel.»

» Het is aangenaam,» zeide Ronald, na eenig stilzwijgen, » te kunnen denken dat wij hen weder zullen ontmoeten!»

» Indien wij het pad betreden dat zij bewandel- den, zal dit geschieden,» zeide Ellen, » want in waarheid zij rusten in Jezus Christus hunnen Heer.»

» Wij mogen zoo goed niet zijn als zij waren, ten minste ik voor mij ben dit voorzeker niet,» voegde hij er bij, » maar wij zijn zulke zwakke schep- selen, dat God onze misdrijven wel zal overzien. Ik hope voor mij zelve dat het meer de gebreken mijner natuur zijn die ik niet kan verhelpen, dan wel slechte bedoelingen die mij verkeerd doen handelen.»

» Wil mijn goede broeder het mij ten goede hou- den,» zeide Ellen vriendelijk, » als ik hem zeg, dat ik vrees, dat zijne hoop dan op eenen valschen grondslag rust?»

» Inderdaad ik versta u niet duidelijk Ellen,» hernam hij, » ik kan niet zien welke grondslag eenig zondaar kan overblijven dan de barmhartig- heid Gods.»

» Zeer waar, alleen waar,» zeide Ellen, » maar

wij moeten ons herinneren dat deze genade slechts langs éénen weg ons is bekend geworden, en niet zoo zeer als een voorbijzien onzer misdaden, maar in den weg van volkomene uitdelging, om niet meer gedacht worden."

» Wij verschillen slechts in onze wijze van uitdrukking,» hernam haar broeder, » maar ik geloof niet dat uwe denkbeelden veel van de mijne verschillen. Ik geloof dat wij niet strenglijk zullen geoordeeld worden!"

» Niet streng, maar regtvaardig,» zeide Ellen.

» Wel,» vervolgde Ronald, » God zal niet stiptelijk iedere geringe misstap opmerken, indien wij slechts oprecht zijn, en trachten onzen pligt te doen."

» Mijn waarde broeder, dat is eene verderfelijke dwaling,» zeide Ellen ernstig.

» Eene verderfelijke dwaling,» herhaalde hij, » wel dan is menig godvruchtige zoo slecht als ik."

» Dat zal geene verontschuldiging voor u zijn,» zeide zijne zuster.

» Maar,» hernam hij, » gij wilt immers toegeven dat indien ik handel overeenkomstig mijn beste weten, ik dan toch niet zal veroordeeld worden?"

» Wij zijn ongemerkt geleid tot een, voor ons beiden, zeer belangrijk onderwerp,» zeide Ellen, » en ik mag niet aarzelen u mede te deelen welke mijne inzichten zijn, hoewel ik, mijn natuurlijk gevoel

raadplegende, nu liever zwijgen zoude. Gij zult het mij dan ten goede houden, als ik mij duidelijk en eenvoudig uitdruk, en zeg dat uw eigen oordeel niet den regel zijn kan naar welken gij beproeft zult worden; ik beroep mij op u zelve: hebt gij nimmer gehandeld tegen uw beter weten aan?"

» Dat is eene harde vraag Ellen," hernam hij, » maar als ik zoo deed, was het mijne onmagt meer dan mijne schuld."

» En gij denkt dat dit geene straf verdient," zeide zijne zuster.

» Ik kan dit niet inzien," hernam Ronald, » Gods genade is overvloedig."

» Waar leest gij dit?" vroeg Ellen zeer ernstig.

» Mijn gevoel verzekert mij dit," zeide Ronald.

» Maar uw gevoel is geen bewijs," antwoorde Ellen.

» Maar ik sta hier niet alleen," hernam hij, » ik heb er velen aan mijne zijde."

» Dat bevestigt de waarheid uwer stelling niet in het allerminste," zeide Ellen.

» Wel mij dunkt dat gij ongunstig hebt leeren oordeelen," hernam haar broeder, wien hare ernstige redenen niet bevielen.

» Vergeef mij, Ronald, maar ik verlang dat gij alleen de waarheid naar Gods woord zult omhelzen, en bezorgdheid voor uw geluk doet mij met warmte spreken."

» Mijn geduld is zoo als gij u zult herinneren niet van het grootste, zeide hij, » en daardoor ben ik soms geneigd mij uit te drukken op eene wijze die mij spoedig berouwt, wij moesten te huis gekomen zijnde, dit gesprek weder opvatten. Gij schijnt mij als een ketter te beschouwen, en ik ben bevreesd dat gij met te veel geestdrift bezielid zijt.»

» Wij zullen hoop ik, hierover meermalen onze gedachten wisselen, maar vergun mij nog dit te mogen zeggen, dat het woord van God de eenige kenbron der waarheid is, en wat daarmede strijdt, is dwaling.»

» Gij zult toch niet ontkennen dat de Bijbel leert dat God barmhartig is?»

» Ik stem dit toe, maar naar Zijne openbaring, betoont God Zijne genade aan zondaars, alleen door de tussehenkomst van den Verlosser, die aan het kruis gestorven is.» —

» Mij dunkt dat gij dit overdrijft,» zeide Ronald.

» Kunt gij de wet van God volbrengen?» vroeg Ellen.

» Men kan er nabij komen,» zeide Ronald, » en dan geloof ik steeds dat onze te kortkomingen zullen worden voorbij gezien.»

» Waarom kwam dan Jezus Christus in de wereld, indien de mensch zich zelve kon behouden?» vroeg Ellen.

» Ik geloof dat Jezus Christus in de wereld kwam, om een voortreffelijk voorbeeld te geven, om vele zedelijke pligten te leeren, en daarna stierf om de waarheid Zijner leer, en de Goddelijkheid Zijner zending te bevestigen.»

» Mijn geloof en het uwe verschilt dan zeer aanmerkelijk,» zeide Ellen. » De zending van Jezus Christus is niet wat gij veronderstelt. Het is waar: » Hij sprak zoo als niemand sprak, hij leerde als magthebbende;» maar Hij kwam ook, » om te behouden wat verloren was.»

» En waarin verschilt dit getuigenis dan?» vroegde Ronald.

» Het verschil is zeer uiteenloopend,» hernam zij. » Daarom heb ik juist deze zinsnede aangehaald: » Hij kwam om te behouden wat verloren was;» nu moeten wij gevoelen tot de zoodanigen te behooren, alvorens in geloovig vertrouwen tot Hem op te zien; want bedorven zijnde van natuur, is het onmogelijk voor ons, om Zijn vlekkeloos voorbeeld zoo onberispelijk te volgen, dat wij met onze eigene verdiensten zouden kunnen bestaan voor den God van hemel en aarde.»

» Ik begrijp uwe meening nog niet volkomen,» zeide Ronald, » maar het schijnt mij toe dat gij een stelsel wilt verdedigen, hetwelk de kracht der zedelijke verpligting vernietigt.»

» Ver van daar,» zeide zijne zuster met nadruk, » versta mij wel: de navolgers van Christus, die eenvoudig en geheel hunne behoudenis van Hem verwachten, moeten Hem noodzakelijk beminnen; en het is immers bekend, dat de liefde tot eenig voorwerp ons van zelve leidt, om geheel te handelen zoo als aan hetzelfde behaagt. Onze Heer zelve, die de harten kent van alle menschen, vordert dit als een bewijs van opregtheid: » indien gij Mij liefhebt, zoo bewaart mijne geboden.» Dit zal de aangenaamste prikkel zijn tot de betrachting onzer zedelijke verplichtingen; en ik vraag u wie met meer ijver werkt: hij die bereidwillig is uit liefde, of hij wiens beginsel vreeze is?»

» Ik zie nog niet Ellen, dat dit uwe meening duidelijker maakt,» zeide haar broeder. » Gij zegt dat wij God volmaakt moeten gehoorzamen, en tevens dat wij er niet toe in staat zijn.»

» De Bijbel zegt, dat God volmaaktheid eischt; kunnen wij die niet bereiken, dan moeten wij elders de toevlugt zoeken. Indien gij naar mij wilt hooren, zal ik trachten het u duidelijk te maken. Ik wil niet zeggen, dat wij in deze wereld in staat zullen zijn, om Gods gezegende bevelen volmaakt te houden, maar de Heer schenkt de kracht van den Heiligen Geest aan allen die er om vragen. Deze Goddelijke Geest vernieuwt het hart,

hetwelk van nature bedorven was. De zondaar gevoelt dan de noodzakelijkheid van eenen Verlosser, en gaat tot Hem, geheel zoo als hij is; hier vindt hij hetgeen hem ontbreekt en nergens elders vinden kon, en nu verlangt hij aan medezondaars mede te deelen, welk een' gezegenden Zaligmaker hij gevonden heeft. Hij weet voorts dat in hem, dat is in zijn vleesch, geen goed woont, en knielt dagelijks voor den troon van God, om vernieuwde vergiffenis te erlangen, en bekwaam gemaakt te worden om iedere zonde te vermijden, zoo als dat een christen betaamt. Hij heeft zoo wel eenen inwendigen vijand, als vijanden van buiten; maar hij heeft ook » eenen Hoogepriester die medelijden kan hebben met zijne zwakheden, » en wetende dat geene menschelijke volmaaktheid, immer proef zal houden, in de tegenwoordigheid van Hem, die te rein van oogen is om het kwade te aanschouwen, zoo neemt hij de toevlugt tot den Middelaar tusschen God en menschen, van wien de Vader zeide: » Dit is mijn geliefde Zoon, in welken Ik mijn welbehagen heb. » Hij is het hoofd van zijn ligchaam, zijne gemeente, en al deszelfs leden zijn volmaakt in Hem. Verstaat gij mij nu? »

» Mij dunkt, » zeide Ronald, » het is als of gij breed uiteengezet hadt, wat ik met weinige woorden kan uitdrukken. Ik herhaal het, ik weet dat ik

te kort kom in hetgeen van mij gevorderd wordt, maar ik hoop dat de verdiensten van Christus mijne tekortkomingen zullen bedekken."

» Gij ontnemt Hem alzoo de eere die Hij aan geen ander schenken wil,» zeide Ellen. » Zijn werk is volkomen, Hij moet uw Verlosser geheel en alleen zijn, eigene verdiensten neemt Hij niet aan, de Bijbel vergelijkt de beste werken bij een wegwerpelijk kleed, gij moet uwe hoop op Hem alleen bouwen, anders zoo hebt gij geen deel of lot in deze zaak."

» Kom, Ellen, wij hebben verscheidene wegen bewandeld, maar ik geloof dat wij eindelijk wel ter zelfder plaatse zullen aanlanden,» zeide haar broeder.

» Dat is inderdaad eene vreemde gevolgtrekking, Ronald; er is slechts één' weg ten hemel,» zeide zij, meer en meer ernstig wordende; » een van ons beiden heeft ongelijk. O! neem dit ter harte."

» Gij zoudt een voortreffelijk advocaat zijn, Ellen,» zeide haar broeder glimlachende.

» Waar de liefde mij dringt, wil ik voor niemand wijken,» antwoorde zij, » overtuigd van het groot belang der zaak voor uwe onsterfelijke ziel; maar ik wenschte wel dat zij aan eenen meer bekwamen advocaat ware opgedragen."

Zij kwamen toen in het gezigt van hunne woning, en Lucy kwam hun tegemoet in eene

vrolijke stemming. Zij nam haren broeder aan den arm, en na eerst hem en daarna Ellen aangezien te hebben, zeide zij: » gij ziet beide zoo deftig, dat ik niet weet wat ik van u denken moet. Kom, Ellen moest u over zoo vele ernstige dingen niet onderhouden. Ik wed dat zij u iets heeft voorgelezen en moet u nu beide vragen, waarom gij mij zoo lang alleen gelaten hebt?» Na eenige opheldering van Ellen, eindigde hun gesprek.

In den avond werd er aan de deur geklopt en de Heer Sommerville trad binnen, en Ellen verheugde zich, dat zij hem bij haren broeder kon inleiden. Ronald boog zich eenigzins gemaakt; mogelijk dacht hij bij zich zelven: indien Ellen reeds zulke vreemde meeningen van dezen man heeft overgenomen, hoedanig moet hij dan zelve wel zijn.

De Heer Sommerville liet niet blijken dat de koude, ofschoon beleefde buiging van Ronald hem bevreemde, want hij was gewoon aan allerlei soort van ontmoetingen, en heette hem hartelijk welkom in het land. De terughouding van den jongen soldaat, veranderde spoedig onder de vriendelijke en beleefde toespraak van den Predikant, en zijn gelaat helderde op toen hij bevond, dat hij over verschillende onderwerpen, een aangenaam gesprek met hem voeren kon. Het onderhoud met den Heer Sommerville kwam hem belangrijk voor, als zeer in overeenstemming met zijn

gevoel, voor al wat schoon en voortreffelijk was; zij spraken over *Indië*, over deszelfs luchtgestel, voorbrengsels, deszelfs regering en godsdienst, over Dr. Buchanan's onderzoekingen in de Inquisitie te *Goa*; voorts over het te huis zijn en deszelfs voordeelen, zoo dat de avond voorbij was eer Ronald er aan dacht. Ellen was verblijd over die vriendschappelijke ontmoeting, en merkte op, dat zij althans op sommige punten met elkander overeenstemden. De Predikant verrigte de huisgodsdienst alvorens hij hen verliet. Toen hij met gebed besloot, scheen zijn hart zich uit te storten in toegenegene zorg, voor den huiselijken kring die hem omringde, en die hij plegtig opdroeg aan de genade van God, den Heer der Heerscharen, aan de tusschenkomst van het Lam, dat de zonde der wereld wegneemt, en aan de onderwijzing van den Heiligen Geest.

De heer Sommerville had veel gedaan, zonder zich echter aan de achting van Ronald Graham optedringen; en nadat hij de woning verlaten had, was Ellen zeer te vreden dat de indruk op het gemoed van haren broeder allezins gunstig was. Zijne eenige aanmerking was over de lengte van het gebed, hoewel hij erkende, dat het voortreffelijk was geweest. Lucy nogtans liet niet na aan te merken, dat hij in de ontmoeting van den Heer Sommerville niet altijd zoo veel genoeg vinden zou, » want, »

voegde zij er bij, » Ellen en hij kunnen wel eens een geheel uur bezig zijn, om als twee godgeleerden te spreken over de zondagscholen of over ontmoetingen bij een sterfbed, of over bekeeringen, of over zaken van dergelijken aard, maar, » voegde zij er tevens bij, » doorgaans verlevendigt hij de droogheid van het onderwerp door eenig boeiend verhaal. »

Allen waren overtuigd een nuttigen avond te hebben doorgebracht, en Ronald bevond zich in kalmer zielsgesteldheid, dan hij nog ondervonden had sedert zijne terugkomst; hij begon de dingen meer in hare ware gedaante te beschouwen. Spoedig daarna verwijderde hij zich en viel hij in eenen gerusten slaap.

Na eenig tijdverloop, gedurende hetwelk Ellen door ongesteldheid het huis had moeten houden, wenschte zij Norman Grey eens weder te bezoeken, waarbij Ronald zich aanbood om haar te vergezellen. Zij was getroffen door de zichtbare verandering in het uitwendig voorkomen van Norman. Hij was zeer zwak en ziek; zij wist wel dat hij sedert een paar weken zich niet wel bevond, maar men had haar het ergste niet medegedeeld, uit vrees dat zij zich te spoedig aan de koude lucht zou blootstellen; de overgrootte zwakheid van haren ouden vriend was haar dus onbekend.

Zijne dagen waren echter genaderd tot het einde en hare herstelling had plaats ter regter tijd, om

Norman Grey op zijn sterfbed nog te kunnen bezoeken. Hare zorgen om hem tegen den winter van het noodige te voorzien waren nu ijdel, want hij was reeds zeer nabij dat gezegende land, waar behoefte voor altijd is buiten gesloten.

Hij had met groote vreugde vernomen dat Ellen weder in staat was uit te gaan, en hield zich verzekerd, dat zij hem spoedig zoude bezoeken; hij werd dan ook in deze hoop niet bedrogen: want hare eerste wandeling was naar deze nederige woning, waar zij zoo vele lessen van Hemelsche wijsheid gehoord had, en die zij nu met diepe aandoening binnentrad, om den bewoner op zijn sterfbed te ontmoeten, voor wien zij altijd groote achting had, en ook na zijn verscheiden behouden zou. Hoewel zeer vermoed rigte hij zich, op het gezigt van Ellen, eenigsints op, ondersteund door haren arm, zag hij haar sterk in het aangezigt, en zeide: »zoo bleef ik dan nog in het leven om u nog eenmaal te zien, o! dat is verkwikkend voor mij, oude man! maar ik kan u aan deze zijde niet goed zien — mijn gezigt is zwakker geworden, wees zoo goed aan de andere zijde te komen.» Ellen deed zoo, en Norman vestigde met inspanning zijnen blik op haar, en zeide: »Gods naam zij geprezen! Hij heeft de zondige Norman Grey, gedurende eene lange reeks van jaren, overladen met goedertierenheden, en nu

heeft Hij de laatste wensch vervuld, die hij in dit leven had, nu gij hier zijt, en Hij u in staat stelde, om mij nog eenmaal te bezoeken. — Zijt gij nu geheel gezond?" vroeg hij.

»Ik bevind mij wel," hernam Ellen, verrast over de hartelijke toespraak van den ouden man, »maar uwe zwakheid bedroeft mij."

»Waarom mijne waarde?" vroeg Norman. »Het is des Heeren wil, — het is mij wel."

»Gevoelt gij u dan gelukkig," zeide Ellen.

»Geheel gelukkig!" was dadelijk het antwoord van Norman.

»En gewillig om te sterven," voegde Ellen er bij.

»Ik ben dankbaar dat ik er gewillig toe gemaakt ben," hernam de oude man, »en ik geloof dat het voor mij een groot gewin zal zijn."

Ellen peinsde voor een oogenblik op dit teeken van zegepralende godsvrucht. Zij was steeds van meening dat de Heer degenen die in Hem geloofden, sterkte schonk in elke beproeving, en hulp verleende in tijd van nood; zij zag het nu weder bij ondervinding en daarom verraste het haar wel niet, maar was het haar tot versterking van hetgeen waaraan zij zoo gaarne vasthield.

Nu bemerkte Norman de tegenwoordigheid van den jongen Graham en zeide: »ik ben verheugd

u te zien, mijn heer! nu gij terug gekomen zijt uit de groote stad; ik ben verzekerd dat het eene ongodsdienstige plaats is, maar er zijn er toch ook velen die in witte kleederen wandelen gelijk in Sardis!" » O ja!" sprak de oude man in zich zelve, en zich weder tot Graham wendende, zeide hij: » O, neem toch den raad van den wijzen man ter harte, en overdenk de paden voor uwen voet; want het is eene glibberige wereld. Ik verlaat dezelve weldra en gij begint uw loopbaan; maar herinner u steeds: de jongeling mag hier niet stilstaan tot hij oud wordt. — Zoek den Heer nu — Hij is steeds getrouw aan Zijne beloften, en Hij zal nooit verlaten degenen die op Hem hun vertrouwen stellen."

Hij zweeg uit vermoeidheid, terwijl Graham zeer bewogen was door deze toespraak. Hij zag rond in deze nederige woning, en verplaatste zich in zijne gedachten in die prachtige zalen, die hij nog onlangs had bezocht; hij stelde zich die gedachtenlooze menigte voor, die hem toen omringde, en zag terug op Norman, die zijne oogen opwaarts sloeg, als wilde hij door het donkere gewelf heen dringen, en reeds de heerlijkheid zien, waarmede zijne gedachten op dit oogenblik vervuld waren; — hoe wondervol is het voorregt van deze arme hut in deze beproevingsure, zoo dacht Graham en fluis-

terde dit denkbeeld Ellen in het oor. » Ja, » antwoorde zij, » hier woont een erfgenaam der heerlijkheid, een vrijgekochte door het bloed des Lams, die als Koning en Priester heerschen zal in de nabijheid des Vaders!»

Kort hierna keerde Norman zijn kwijnend gelaat naar Ellen: » gij weet, Miss Graham, » zeide hij, » dat ik verlang daar boven te zijn, en mij te vereenigen, in het lied van Mozes en het Lam. Veel twijfel en kommer hebben de rust van Norman Grey geschokt, en geen wonder ook, want de zonde (hoewel zij niet de overhand verkreeg) woonde in dit ligchaam van aarde, maar nu ik mij aan den oever der rivier bevind, die ik spoedig zal overtrekken, schijnt het mij toe, als of de hemel zich verheldert, en de weg meer effen wordt, en ik mij zoo aan den Heer Jezus vastklem, dat noch de aarde, noch de magt der duisternis, mij zoude kunnen scheiden; en, geloofd zij de Goddelijke genade! vol blijdschap is des zondaars hoop. Dit alles is uit genade; maar mijne waarde, wilt gij nog verder naar mij hooren?»

» Ik wensch inderdaad niets liever, » hernam Ellen, » ik verlang zeer dat gij voortgaat.»

» Nu, » zeide hij, » gij bemerkt dat het met mij ten einde spoedt, ik wil herhalen wat ik vroeger zeide, en gij waarschijnlijk van mij niet meer hooren zult:

ik zag u, Miss Graham, als eene eenzame bloem in de wildernis, het licht des hemels is liefelijk op u neergedaald, en deszelfs daauw heeft u bevochtigd, maar houdt mij niet voor te zwaarmoedig, als ik u zeg, dat ik menige bloesem gezien heb, die veel beloofde en toch geene vrucht gaf; verheug u daarom met beving, en houdt vast aan Gods beloften ook voor u!"

Ellen weende bij het aanhooren dezer merkwaardige woorden van haren ouden raadsman, en gevoelde al de kracht zijner lessen, die hij menigmaal haar tot hare opleiding had gegeven. Haar broeder was hierbij een stil doch oplettend toehoorder. »Ik bemerk Norman," zeide zij, »dat gij mij van gevaren omringd ziet, en ik erken dat gij gelijk hebt. Ik ben overtuigd dat ik den zegen van uwe gebeden ondervonden heb, zoowel als van uwe raadgevingen, en telkens is het mij, of deze goede lessen gedurig mij ontnomen worden; de wereld en de Vorst der duisternis heerschen gedurig in mijn bedriegelijk hart, en wanneer ik op den weg en zijne afleidingen zie, moet ik bijna zeggen: »wie is tot deze dingen bekwaam!"

Eene flauwe glimlach verspreide zich over Norman's gelaat, terwijl hij zeide: »dat is eene hoopvolle gemoedsgesteldheid."

Hij was op dat tijdstip zeer uitgeput, en kon het onderhoud niet voortzetten, maar zijne hand

op eenen bijbel plaatsende die naast hem lag, gaf hij Ellen te kennen dat hij nog eenmaal verlangde haar te hooren lezen. Zij koos het XIV^{de} kapittel van Johannes. Norman scheen met zijne geheele ziel in het onderwerp in te dringen, maar toen zij geëindigd had zeide hij alleen: » ik dank u, ik dank u;” — zij, meenende dat hij rust verlangde, trok de gordijnen eenigzints dicht en verliet hem, vreezende dat zij haren ouden nederigen en begaafden vriend in dit leven niet weder zien zoude. Dit was echter zoo niet, Norman kwijnde nog eenige dagen, waarin Ellen hem zoo veel mogelijk bezocht, maar waarin hij echter geen’ begeerte te kennen gaf om veel te spreken; als hij het deed, was het doorgaans van de heerlijkheid die geopenbaard zoude worden, van den Overwinnaar die was voorgegaan, den weg bereidende voor Zijne navolgers, en van de vervulling des Nieuwen Verbonds. — Zijne gedachten hielden zich meer gerigt naar het toekomende dan naar het verledene.

Op den morgen van den rustdag had Ellen voorgenomen voor kerktijd een paar uren in Norman’s hut door te brengen, en vroegtijdig was zij aan zijne bedsonde, vergezeld door haren broeder.

Het verzwakte oog des ouden mans was verlicht met buitengewonen luister; hij was indedaad zeer

nabij zijne afreize; een tijdstip, waarop dikwijls eene bovennatuurlijke versterking plaats heeft, welke aan belangstellende vrienden als eene straal van terugkeerende gezondheid toeschijnt, maar die echter de zekere voorbode is des doods. Hij was reeds ontwaakt toen Ellen binnentrad en sprak zeer helder over de plegtige vreugde van dezen geheiligden dag, en van de heerlijke gebeurtenis die op denzelfden werd herdacht. Ellen begreep dat het de laatste dag was dien hij verwachtte te beleven en zeide: » Alzoo denkt gij dat de Meester nabij is, om u huiswaarts te roepen? » » Ja, » hernam hij, » mij dunkt de raderen van Zijnen wagen te hooren, en ik verheug mij. » » In Zijn huis zijn vele woningen, » merkte Ellen aan. » Ja, » voegde Norman er bij, » en Hij die opgevaren is in de hoogte om de gevangenen uit te leiden, is ook heengegaan om voor Zijne navolgers plaats te bereiden. » Toen zich tot Ronald wendende, zeide hij met aandrang tot hem: » O mijnheer! gedenk aan uwen Schepper in de dagen uwer jeugd. Vele verzoekingcn zijn er voor u aanstaande, en ik heb mijne zwakke gebeden ernstig uitgestort voor het behoud uwer ziele; stervende is het mijn raad en waarschuwing tot u, om het kruis van den Zaligmaker van zondaren op u te nemen en indien gij het nalaat, helaas! dan zullen mijne woorden tegen u getuigen voor dien

plegtigen regterstoel. Maar de Heer schenke u genade, tot berouw en geloof, Hij zegene en beveilige u; vaarwel! want ik kan niet meer tot u spreken.”

Ellen nam den bijbel op, en las het verhaal over de opstanding, en Norman maakte een of tweemaal eene gepaste aanmerking; dikwerf echter sloeg zij een' bezorgden blik op hem, dewijl zij zijn gelaat zeer zag veranderen, en zijn oppasser die meer ondervinding bij sterfbedden had dan zij, bevestigde hare vreeze voor eene spoedige ontbinding. Maar al zijne vermogens waren nog volkomen en onbewolkt. Op Ellen ziende, zeide hij: »Ik verwacht alvorens deze rustdag ten einde is, de hemelsche muziek te leeren; maar nogtans mijne waarde, wensch ik de toonen te hooren, die mijn hart hier op aarde reeds verwarmden, en tranen uit mijne oogen deden vloeijen; zing nog eens ter eere en ter verheerlijking van Gods grooten naam den XXIII^{sten} Psalm.”

Ellen's stem beefde van aandoening, evenwel zij zong liefelijk, een dier oude gezangen, welke als geheiligden balsem over den geest worden uitgestort, terwijl Norman als in verrukking scheen. Juist toen zij eindigde trilde zijn gelaat, en onmiddelijk daarna drong de eerste toon der sabbatsklok, door den wind geleid, het venster binnen, zoo dat hij het geluid hoorde.

» Het is een zacht, aangenaam afscheids-geluid voor Norman Grey,» zeide hij met eene flauwe stem, en terwijl Ellen zich over hem boog, hoorde zij hem er bijvoegen: » Heer Jezus ontvang mijnen geest!» en zonder eenige worsteling blies hij den adem uit.

Ellen was verblijd dat zij een weinig tijd alleen kon zijn, eer de godsdienst aanving, om hare gedachten te kunnen verzamelen, na de gebeurtenis die zij had bijgewoond. Hoewel er weduwe noch wees overbleef om te troosten, ondervond zij toch eene onbeschrijfelijke gewaarwording in de hut, en waar kon zij dan beter henengaan dan naar het huis Gods, waar beteren troost ontvangen.

De tekst van Ds. Sommerville was dien morgen in bijzondere overeenstemming met den loop harer gedachten. » Ik ben de opstanding en het leven, die in mij geloofd zal leven, al ware hij ook gestorven.» Ellen keerde na de godsdienstoefening naar de hut terug, geheel verdiept in het onderwerp; en in haren geest de jongstverloopene uren terugroepende, dacht zij aan Norman Grey, nu niet meer bij jaren tellende, noch onderworpen aan het lijden, maar verheven boven deze lage aarde, bespelende zijn gouden harp en lovende voor eeuwig den Heer der Heirscharen, wiens lof hij op aarde reeds zoo dikwerf aanhief.

Weinige dagen daarna werd de bejaarde christen begraven. Hij werd ter rustplaatse geleid door een groot aantal dorpbewoners, daar ieder in het dorp zijne achting voor Norman wenschte te betoonen, want jong en oud had in zijne nabijheid verkeerd, en men zag op hem als eenen Aartsyader en overouden bekenden.

De dood van Norman Grey veroorzaakte eene groote ledigheid voor Ellen. Zij koos gedurende eenigen tijd voor hare eenzame wandelingen eenen anderen weg. Maar de hut werd spoedig weder bewoond, en Ellen maakte kennis met de nieuwe bewoners. Zij verzocht om de zodenbank voor de deur te bewaren, en den toegang zindelijk te houden, zij moedigde hen aan om de godsvrucht des vorigen bewoners na te volgen; zij gaven aan haar woord gehoor, en de kinderen werden dadelijk in de zondagschool opgenomen; een derzelve ontving bij zijnen doop den naam van Norman Grey.

Graham had het stoffelijke overblijfsel van Norman Grey in het graf zien dalen, maar dit sloot voor hem de herinnering der laatste ernstige woorden niet, die hij tot hem gesproken had; het waren woorden die een diepen indruk op zijn gemoed gemaakt hadden; zij waren met zulk eenen nadruk tot hem gerigt, dat hij buiten twijfel bedoeld was, het was geen leerrede zonder toepassing, die

zondaars zoo ligt beschouwen als tot anderen gesproken; neen, het scheen hem toe als of deze boodschap luidde: »aan u is dit woord der zaligheid gezonden.» Hij begon nu de schriften voor zich te onderzoeken met den ernst van iemand die naar kostbare schatten zoekt. Des menschen woord was hem nu niet meer voldoende, hij begeerde met eigene overtuiging het woord Gods te verstaan. Hij werd meer en meer ernstig gestemd, koos veel de eenzaamheid en weinig tijds na het overlijden van Norman, werd zijn geest bijzonder bepaald bij die gewigtige vraag: »wat moet ik doen om zalig te worden?» Het antwoord was hem wel bekend: »geloof in den Heere Jezus Christus!» Maar nu eerst ontdekte hij, dat hij nimmer een gevestigd geloof over dit onderwerp bezeten had.

Kan er wel, dacht hij, eenige zaligheid zijn voor zoodanig een als ik ben, die aan zoo veel verzuim en veronachtzaming schuldig sta, en vrijwillig voor het licht de oogen sloot? Hierover nadenkende en den bijbel nemende, dien Ellen hem geschonken had, om eene plaats na te zien waarop hij de aandacht gevestigd had, hoorde hij voetstappen van iemand die naar hem toe kwam, en opziende ontdekte hij den Heer Sommerville, die reeds lang een opmerkzaam oog op Graham geslagen had, en die

hem aansprak met te zeggen, dat hij wel gissen konde wat hem thans zoo bijzonder aantrok, en die hem door verder gesprek bemoeidigde met de woorden van den Propheet: »bij den Heer onzen God is genade en schuldvergeving, hoewel wij tegen Hem overtreden hebben.» »Mijn toestand is zoo bijzonder,» zeide Graham. »Wel,» hernam de Predikant, Ronald bij den arm nemende, »gij bedriegt u, ook gij behoort tot dat geslacht voor hetwelk Paulus schreef aan Timotheus: »dit is een getrouw woord, en aller aanneming waardig, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, van welken ik de voornaamste ben.» Hebt gij iets hier tegen in te brengen?"

»Ik gevoel mij, op zulk een' afstand verwijderd van den Apostel,» zeide Graham, »dat ik mij niet in eenig opzigt met hem kan vergelijken.»

Door tusschen komende omstandigheden werd dit gesprek afgebroken — de indruk bleef echter bewaard en is verlevendigd, toen het later werd voortgezet, terwijl de omgang met den Predikant Sommerville van heilrijken invloed bleef op het bestaan en het leven van Graham.